Sınır Dışında İncelenmeyen Risk

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Anayasa Mahkemesi Birinci Bölüm	22.07.2026	İhlal

ESAS NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2026/23892	Anayasa 17/3, 6216 s.K. 50, 6458 s.K. 4, 53, 55

ÖZET

Önceki davalarda kötü muamele iddiasına itibar edilen yabancı hakkındaki yeni sınır dışı kararına karşı dava, iddialar incelenmeden reddedildi. AYM etkili usul güvencesi sağlanmadığından ihlal, yeniden yargılama ve bu süreçte sınır dışı edilmeme kararı verdi.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/sinir-disi-kotu-muamele-riski-usul-guvencesi-aym-2026-23892/ →

Karar metni

Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası sisteminde yayımlandığı hâliyle aktarılmıştır. Heyet, raportör ve vekil adları derlemeye alınmamıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASA MAHKEMESİ — BİRİNCİ BÖLÜM — KARAR

(Başvuru Numarası: 2026/23892) — Karar Tarihi: 22/7/2026

GİZLİLİK TALEBİ KABUL

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, yabancının kötü muamele riskiyle karşılaşacağı ülkeye gönderilmesine karşı korunmasını sağlayan etkili usul güvencelerinin kendisine sağlanmaması nedeniyle kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu 2014 yılında Türkiye'ye yasal olarak giriş yapmıştır.

3. Hakkında M-26 (yasa dışı örgüt faaliyetleri) ve G-87 (genel güvenlik) tahdit kodları bulunduğundan bahisle 31/12/2021 tarihinde başvurucunun menşe ülkesine sınır dışı edilmesine karar verilmiştir. Başvurucu, bu işleme karşı İdare Mahkemesinde iptal davası açmış ve Tebliğ Cemaati'ne üye olduğu için Tacikistan'da haksız biçimde ceza soruşturmasına maruz kalacağını söylemiştir. İdare Mahkemesi de başvurucunun sınır dışı edilmesine neden olan olgunun Tacikistan Cumhuriyeti emniyet makamlarının başvurucunun terör suçu işlediğini ileri sürerek sınır dışı edilmesini talep ettiklerine işaret etmiş, başvurucunun benimsediği dinî görüş nedeniyle

ülkesinde kötü muameleye maruz kalacağına dair iddialarının yeterince araştırılmadığını belirtmiş ve hakkında verilen sınır dışı etme kararını iptal etmiştir.

4. Başvurucunun insani ikamet izni başvurusu 27/3/2023 tarihinde reddedilmiştir. Başvurucunun karara karşı açtığı dava insani ikamet izni verilmesinin şartlarının oluşmadığı gerekçe gösterilerek reddedilmiş, bununla birlikte başvurucunun bu karara karşı istinaf başvurusu kabul edilmiş, başvurucunun menşe ülkesine geri gönderildiği takdirde kötü muameleye maruz kalacağına dair iddialarının savunulabilir ve belirli bir ciddilik seviyesinde olduğu açıkça belirtilmiştir. İstinaf Mahkemesi kararından sonra başvurucuya 5/1/2025-5/9/2025 tarihleri arasında geçerli olacak biçimde ikamet izni verilmiştir.

5. İkamet izni süresinin 5/9/2025 tarihinde sona erdiğinden bahisle 13/11/2025 tarihinde başvurucunun menşe ülkesine sınır dışı edilmesine karar verilmiştir. Başvurucu, karara karşı dava açmış; daha önce hakkında verilen sınır dışı etme kararının ve insani ikamet izni talebinin reddine dair kararın iptali için açtığı davalarda ülkesine döndüğü takdirde kötü muameleye uğrayacağına dair iddiaları hakkında yapılan değerlendirmelerden bahsetmiş, Tebliğ Cemaati'ne üye olması nedeniyle ülkesinde zulüm göreceğine dair iddialarını yinelemiştir. İdare Mahkemesi bu hususlar hakkında hiçbir somut değerlendirme yapmadan davanın reddine karar vermiştir.

6. Başvurucu, nihai kararı 18/5/2026 tarihinde öğrendikten sonra 2/6/2026 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

7. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir. Başvurucunun talebi üzerine Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 73. maddesi uyarınca sınır dışı işleminin durdurulması yönünde tedbir kararı verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

8. Başvurucu, adli yardım talebinde bulunmuştur. Yabancı uyruklu başvurucunun yargılama giderlerini ödeme gücünden yoksun olduğuna ilişkin iddiasının açıkça dayanaktan yoksun olmadığı anlaşıldığından adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

9. Başvurucu, menşe ülkesine geri gönderildiği takdirde Tebliğ Cemaati'ne üye olmasından dolayı kötü muameleye maruz kalacağını, daha önce hakkında verilen sınır dışı edilmesine ve insani ikamet izninin reddedilmesine ilişkin kararların İdare Mahkemesi kararlarıyla iptal edilmesine ve kötü muamele iddialarına itibar edilmesine rağmen eksik değerlendirmeyle menşe ülkesine sınır dışı edilmesine karar verildiğini, bu karara karşı açtığı davanın da tüm bu hususlar incelenmeden reddedildiğini belirtmiş; menşe ülkesine geri gönderildiği takdirde benimsediği din nedeniyle kötü muameleye uğrayacağından yakınmıştır. Başvuru Adalet Bakanlığına bildirilmiştir.

10. Başvuru, kötü muamele yasağı kapsamında incelenmiştir.

11. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

12. Bir yabancının sınır dışı edileceği ülkede Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasına aykırı bir muameleye uğrayacağı konusunda gerçek bir riskle karşı karşıya kalacağına inanılması için esaslı gerekçeleri gösterdiği hâllerde sınır dışı edilmesi kötü muamele yasağını ihlal edebilir zira böyle bir durumda yabancının kötü muamele riskiyle karşı karşıya kalması devletin tutumunun doğrudan bir sonucudur ([GK], B. No: 2015/3941, 1/3/2017, § 59; [1. B.], B. No: 2018/27830, 23/10/2024, § 16).

13. İspat külfetinin başvurucuya ait olduğu ve başvurucunun bu külfetten doğan yükümlülüğü yerine getirdiği hâllerde idari ve yargı mercileri gerçek riskin varlığı konusunda kapsamlı bir inceleme yapmalıdır. Bu inceleme yapılırken yabancının sınır dışı edilmesinin öngörülebilir sonuçları, sınır dışı edileceği ülkenin genel durumu, kişisel durumu ve uğrayacağını iddia ettiği muamelenin kötü muamele yasağı için aranan asgari ağırlık eşiğine ulaşıp ulaşmadığı dikkate alınmalıdır. Riskin varlığı araştırılırken ulusal veya uluslararası kurum ve kuruluşların düzenledikleri raporlardan ya da somut olay hakkında bilgi edinilmesini sağlayacak başka kaynaklardan yararlanılması mümkündür (B. No: 2015/3941, §§ 62-64; ispat yükümlülüğüyle ilgili açıklamalar için bkz. B. No: 2015/3941, §§ 66-69).

14. Sınır dışı etme kararı verilmesi nedeniyle kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddiasıyla yapılan ve başvurucunun sınır dışı edileceği ülkede Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasına aykırı bir muameleye uğrayacağı konusunda gerçek bir riskle karşı karşıya kalacağına inanılması için esaslı gerekçeleri gösterdiği bireysel başvurularda Anayasa Mahkemesinin rolü, kural olarak başvurucuyu doğrudan veya dolaylı olarak kötü muamele riskiyle karşılaşacağı ülkeye gönderilmesine karşı koruyan etkili usul güvencelerinin sağlanıp sağlanmadığını tespit etmektir. Usul güvencelerinin sağlandığı durumlarda geri gönderilen ülkede gerçek bir kötü muamele riski bulunup bulunmadığı ayrıca değerlendirilir (B. No: 2015/3941, § 71; [2. B.], B. No: 2023/104230, 20/11/2024, § 19). Bununla birlikte Anayasa Mahkemesi, somut olayın özel koşulları altında gerekli gördüğü hâllerde geri gönderilen ülkede gerçek bir kötü muamele riski bulunup bulunmadığını istisnai olarak ilk elden kendisi de inceleyebilir (B. No: 2015/3941, § 72).

15. Başvurucu açtığı iptal davasında ülkesine gönderilmesi hâlinde Tebliğ Cemaatine üye olması nedeniyle kötü muameleye uğrayacağını iddia edip bu iddiasını desteklemek için de kötü muameleye uğrayacağına dair iddialarına itibar edilen İdare Mahkemesi kararlarını dayanak göstermiştir. Başvurucunun daha önce sınır dışı edilmesine ve insani ikamet izni talebinin reddine ilişkin işlemlere karşı açtığı davalarda ülkesinde zulüm göreceği konusunda bir kanaat oluştuğuna dair değerlendirmelerde bulunulması, başvurucunun iddiaları hakkında açık bir değerlendirme yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Tüm bu sebeplerle başvurucu, sınır dışı edileceği ülkede Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasına aykırı bir muameleye uğrayacağı konusunda gerçek bir riskle karşı karşıya kalacağına inanılması için esaslı gerekçeler göstermiştir. Buna rağmen İdare Mahkemesi, sözü edilen cemaate üye olup olmadığı da dâhil başvurucunun iddiaları hakkında hiçbir değerlendirme yapmadan sonuca varmıştır. Dolayısıyla başvurucunun kötü muamele riskiyle karşılaşacağı ülkeye gönderilmesine karşı kendisini koruyan etkili usul güvenceleri sağlanmamıştır.

16. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan kötü muamele yasağının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

17. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ve tutar belirtmeksizin maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

18. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

19. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

20. İncelenen başvuruda başvurucuyu kötü muamele riskiyle karşılaşacağı ülkeye gönderilmesine karşı koruyan etkili usul güvencelerinin sağlanmadığı sonucuna varılmış ve hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasına karar verilmiştir. Öte yandan yeniden yapılacak yargılama sürecinde başvurucunun sınır dışı edilmesi, verilen ihlal kararını anlamsız hâle getirecektir. Bu sebeple ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için aynı zamanda 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (1) numaralı fıkrası kapsamında yapılması gerekenlere de hükmedilmelidir. Bu doğrultuda sınır dışı etme kararıyla ilgili yargılama sonuçlanıncaya kadar başvurucunun sınır dışı edilmemesine karar verilmelidir.

21. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kamuya açık belgelerde başvurucunun kimliğinin gizli tutulması talebinin KABULÜNE,

B. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

C. Kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

Ç. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kötü muamele yasağının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Sınır dışı etme kararıyla ilgili yargılama sonuçlanıncaya kadar başvurucunun SINIR DIŞI EDİLMEMESİNE,

E. Kararın bir örneğinin kötü muamele yasağının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere İstanbul 16. İdare Mahkemesine (E.2025/4770, K.2026/1664) GÖNDERİLMESİNE,

F. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

G. 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

Ğ. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığına GÖNDERİLMESİNE,

I. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 22/7/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.